

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Utvärderingsavdelningen
Brita Bergseth

YTTRANDE

2002-06-18
Reg.nr 641-1001-01

Ansökan om rätt att utfärda röntgensjuksköterskeexamen

Högskoleverket föreslår att Högskolan i Jönköping får rätt att utfärda röntgensjuksköterskeexamen.

Ansökan

Tidigare Hälsohögskolan i Jönköping har den 27 mars 2001 hos Högskoleverket ansökt om rätt att ge röntgensjuksköterskeexamen, 120 poäng. För att granska ansökningar om denna examensrätt har Högskoleverket utsett en bedömargrupp. I denna grupp har ingått dr.med.vet. Kerstin Hjelm-Karlsson, Uppsala, (ordförande), universitetsadjunkt Bodil Andersson, Lunds universitet samt docent Bo Nilsson, Stockholms universitet.

Bedömargruppen har yttrat sig över ansökan till Högskoleverket. Yttrandet bifogas.

Bedömning

De sakkunniga bedömer att Högskolan i Jönköping har förutsättningar att ge en utbildning som uppfyller målen för röntgensjuksköterskeexamen och föreslår att högskolan ges rätt att utfärda denna examen. Gruppen föreslår dock att högskolan inom ett år lämnar en redovisning för vilka åtgärder man vidtagit med anledning av de påpekanden som görs i yttrandet över ansökan under rubriken Sammanfattande bedömning.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning och beslutar rekommendera att Högskolan i Jönköping får rätt att utfärda röntgensjuksköterskeexamen. Om detta blir regeringens beslut kommer verket att inom ett år följa upp beslutet i enlighet med bedömargruppens yttrande.

Detta beslut har fattats av universitetskanslern efter föredragning av utredare Brita Bergseth i närvaro av avdelningschef Ragnhild Nitzler och kanslichef Lennart Stähle.

Sigbrit Franke

Brita Bergseth

Kopia:

Högskolan i Jönköping

De sakkunniga

Yttrande över ansökan från Högskolan i Jönköping om rätt att utfärda röntgensjuksköterskeexamen

I. Utbildningsbeskrivning

Utbildning för röntgensjuksköterskeexamen inom utbildningsprogram, 120 p

Hälsöhögskolan i Jönköping, numer Högskolan i Jönköping, har tidigare utbildat röntgenassistenter, men efter ett avbrott 1992 återupptogs utbildningen 1998, nu med en helt ny uppläggning. Namnet på det nya programmet är Medicinsk bildvetenskap, inriktning klinisk fysiologi och radiologi. De första studenterna som gått igenom det nya programmet utexaminerades vt 2001 (hittills har åtta studenter avlagt examen). Ingen yrkesexamen utfärdas, men de examinerade anställs som röntgen- eller laboratorieassistenter (beroende på inriktning). Från och med ht 2002 avser högskolan att i ett program med benämningen Medicinsk bildvetenskap, inriktning radiologi utbilda röntgensjuksköterskor. Utbildningens huvudämne är medicinsk bildvetenskap. Antalet studieplatser planeras till 16 per läsår. För utbildning inom detta program ansöker högskolan om rätt att få utfärda röntgensjuksköterskeexamen.

Nuvarande grundutbildning inom områdena hälsa, vård och omsorg

Högskolan i Jönköping ger läsåret 2001/02 följande utbildningsprogram inom områdena hälsa, vård och omsorg.

- ?? Arbetsterapeutprogrammet
- ?? Biomedicinska laborativetenskapsprogrammet
- ?? Medicinska bildvetenskapsprogrammet
- ?? Ortopedingenjörprogrammet
- ?? Sjuksköterskeprogrammet
- ?? Socionomprogrammet
- ?? Tandhygienistprogrammet

Vidare finns specialistutbildningar för sjuksköterskor inom flera områden.

Utbildningens innehåll och organisation

Utbildningen ges vid avdelningen för naturvetenskap och biomedicin. Utbildningsprogrammet består av kurser inom ämnesområdena medicinsk bildvetenskap 60 p, medicinsk vetenskap 30 p, samhälls- och beteendevetenskap 10 p, omvårdnad 15 p samt naturvetenskap 5 p. Inga valfria kurser förekommer. Den kliniska delen av utbildningen utgör ca 26 p (22 procent av utbildningstiden).

Högskolan redovisar kursplaner för samtliga kurser.

Tillgång till lärarkompetens

Undervisningen ges huvudsakligen av lektorer, adjunkter och timanställda lärare. För undervisning inom programmet finns att tillgå

- ?? inom avdelningen för naturvetenskap och biomedicin: En docent (kemi), sju lektorer med doktorsexamen (fysik, strålningsfysik, anatomi och fysiologi, patofysiologi, farmakologi och mikrobiologi), åtta adjunkter, varav fyra med magisterexamen (röntgensjuksköterska, medicinsk teknik, omvårdnad) och fyra övriga (fysik, anatomi och fysiologi, sjukdomslära samt mikrobiologi).
- ?? i övrigt: Fem adjunkter i omvårdnad (några med magisterexamen), en adjunkt med magisterexamen i psykologi samt som timanställda fyra röntgenläkare, två lärare med doktorsexamen i fysiologi, två lärare med doktorsexamen, en licentiat samt en civilingenjör, alla i medicinsk teknik.

Ett flertal röntgensjuksköterskor som arbetar på klinik anlitas, varav flera har genomgått handledarutbildning och en är huvudhandledare.

I lektorernas tjänstgöring ingår forskning och utveckling med 40-50 % och i adjunkternas med 20 procent.

II. Bedömning

Utbildningens styrkeområden

Lärarkompetens

Lärarkompetensen bedöms vara god med undantag av lärare med erfarenhet från röntgensjuksköterskans yrkesområde.

Områden att förbättra

Innehåll

Den satsning inom området medicinsk bildvetenskap som görs vid högskolan anser vi vara intressant. När det gäller förslaget till utbildningsplan för röntgensjuksköterskeutbildningen, där medicinsk bildvetenskap är huvudämne, måste vi dock konstatera att en så betydande obalans råder mellan huvudämnet och de övriga ämnen som ingår i programmet, att vi är tveksamma till att målen för utbildningen kan uppnås på ett realistiskt sätt. Utbildning i omvårdnad har enligt vår mening för liten omfattning. Några grundläggande moment som vi inte har kunnat finna i kursplanerna är centrala omvårdnadsbegrepp, utvecklingen av omvårdnadsvetenskapen, omvårdnadsteorier, insikt i yrkesrollen och dess utveckling, hälso- och sjukvårdens organisation, arbetsorganisation, arbetsledning, handledning och undervisning. Dessa och andra liknande moment anser vi vara omistliga för att uppfylla målet att de som utbildas ska vara röntgensjuksköterskor. Högskolan uppmanas därför att bereda plats i programmet för en utökad undervisning i omvårdnad.

Utrymmet för den rena strålningsfysiken anser vi också vara något underdimensionerat. Med begränsad tid till sitt förfogande bör man enligt vår mening koncentrera fysikavsnittet mot huvudområdet. Vill man lägga in fysik som tar upp andra medicinsk-fysikaliska tillämpningar, kan man med fördel göra det i en kurs som ingår i ett magisterprogram eller i en valbar kurs utanför examen.

Det är väsentligt att de utexaminerade röntgensjuksköterskorna har genomgått en utbildning som behandlar alla de centrala undersökningsmetoderna inom radiologin, så att de fungerar väl på sina arbetsplatser. Vi anser därför att undersökningsmetoderna inom radiologin bör ges större utrymme i programmet.

En viss renodling mot de olika yrkesfunktionerna har skett vad gäller utbudet av kurser inom det program som hade en långt driven samläsning mellan radiologi och klinisk fysiologi. Vi anser dock att denna renodling skulle kunna vara större för att ge ytterligare profilering mot yrkesfunktion. Ett exempel är kursen Nukleärmedicinsk undersökningsmetodik, 5 p, som kan vara central för biomedicinska analytiker men knappast är det för röntgensjuksköterskorna, som inte förväntas kunna arbeta självständigt inom området när de kommer ut som nyutexaminerade. För dessa får en orientering om metodiken inom en klart mindre tidsram anses vara tillfyllest. Ett annat exempel på moment som bör renodlas är mätning av tryck, flöde, pH samt bioelektriska signaler, som inte heller utgör högprioriterat stoff för dem som avser att avlägga röntgensjuksköterskeexamen. I ljuset av vad som sägs ovan om behovet av att ge plats i programmet åt några centrala områden som saknas, rekommenderar vi högskolan att se över gränssnittet mot utbildningen i klinisk fysiologi, så att stoff som har lägre prioritetsgrad för röntgensjuksköterskor utesluts.

De radiologiska kurserna är inte preciserade till sitt innehåll; det går inte att utläsa vilka metoder som tas upp och tränas, något som vi anser ska tydliggöras. Av vad vi kan utläsa får vi uppfattningen att de radiologiska momenten i kurserna behöver förstärkas. Vidare anser vi att det i kursen Radiologi, speciell undersökningsmetodik, 5 p, klart bör framgå vilket område som här avses. Vi rekommenderar i likhet med det förslag som framförts från högskolan att MRT är det område, som ska vara obligatoriskt och ingå i utbildningen.

Vi är förvånade över att högskolan väljer att kalla programmet Medicinsk bildvetenskap, inriktning radiologi i stället för Röntgensjuksköterskeprogrammet, som enligt vår mening är mera närliggande och naturligt. Det senare namnet anser vi vara lättare att förstå för potentiellt intresserade studenter som överväger att söka till programmet.

Lärarkompetens

Antalet lärare med erfarenhet från röntgensjuksköterskans yrkesområde är begränsad. Det finns en adjunkt, med utbildning som röntgensjuksköterska. Dessutom finns planer på att inrätta ytterligare en adjunktstjänst i samarbete med Linköping. Att endast kunna repliera på två lärare med yrkesspecifika kunskaper gör att situationen kan bli mycket sårbar. Vi rekommenderar att denna lärarbrist åtgärdas så snart som möjligt.

III. Sammanfattande bedömning

Vi bedömer att Högskolan i Jönköping har förutsättningar att ge en utbildning som uppfyller målen för röntgensjuksköterskeexamen och föreslår att högskolan ges rätt att utfärda denna examen. Vi föreslår dock att högskolan åläggs att inom ett år komma in med en redovisning för hur man åtgärdar följande punkter.

- ?? Omvårdnadsinnehållet i utbildningen behöver utökas så att de moment som diskuteras ovan kommer att ingå med ett rimligt utrymme.
- ?? Utrymmet för undervisning i strålningsfysik och radiologi behöver utökas. Innehållet i de radiologiska kurserna behöver preciseras i kursplanernas mål och innehåll, så att det klart går att se vilka metoder som tas upp. Fördelningen mellan teori och klinisk utbildning behöver också klargöras i dessa kurser.
- ?? Eftersom en utbildning som leder till yrkesexamen är ett långsiktigt åtagande gentemot de studerande, ska en plan tas fram för hur bristen på lärare med specifik inriktning mot röntgensjuksköterskans yrkesområde ska avhjälpas.